

A bükköny termesztése és felhasználása - praktikus tippek

A bükköny mezőgazdasági felhasználása

A fenntartható mezőgazdaságban kiemelt jelentősége van a megtérülő és lehetőleg biológiai megoldásoknak. Ilyen folyamat a zöldtrágyázás is. A bükköny egyike azoknak a pillangósvirágúaknak, amelyek gyökereiben található nitrogénmegkötő gümők miatt kiválóan alkalmasak erre a célra is.

Magas fehérjetartalmuk miatt pedig az állattenyésztő gazdaságok előszeretettel tartják és használják takarmányozásra is.

A bükkönyfélék nagyon hasonlóak. A lóbab, a tavaszi bükköny, pannonbükköny, szöszös bükköny mind gyorsan nő, rossz talajminőséget is tűr, jó nitrogénmegkötő képességű és magas fehérjetartalmú növények.

A bükkönyfélék botanikai jellemzői

A tavaszi bükköny (*Vicia sativa*) Európa mediterrán országaiból származó egynyári növény. Szögletes, felfelé induló majd vízszintesen terjedő szára van, mely bokorszerűen terjed. Párosan szárnyalt enyhén szőrös levelei hosszúkás, ellipszis formájúak. A levelek tövében 1-2 virág fejlődik. Ezeket fehér, kék és lila színek jelennek meg.

Hosszúcsás érett hüvelyei szürkés, barnás, márványos színű. Akár 8 centimétert is elér, olykor 8 milliméteres szélesség mellett. Ezermagtömege - fajtától függően - 40-80 gramm lehet.

Orsógyökérzete vékony, más fajokhoz képes fejletlenebb. legfeljebb 110 centiméter mélyre hatol és bőséges mennyiségű oldalgyökeret ereszt.

Tavasszal vethető, mert már alacsony hőmérsékleti körülmények között is csíráképes. Kifejlődése során 300 ml körüli a vízigénye. Virágzás idején csapadékigényes. Annak hiányát rosszul tűri ebben a szakaszban.

Alkalmazásuk mezőgazdasági előnyei

Kiváló nitrogénmegkötő képessége miatt a talaj minőségét javítja, nitrogéntartalmát nagymértékben növeli.

Másodvetésként takarónövényzetként, zöldtrágyaként is igen hasznos. Jelenlétével javul a talaj termékenysége és szerkezete.

Vastag, húsos szára, valamint magas fehérjetartalma miatt előszeretettel hasznosítják takarmányozási céllal is. Rozssal vagy búzával vetve ez adja a legkorábbi zöldtakarmányt, de silózásra is alkalmas.

A tavaszi bükköny különleges jellemzői és termesztéstechnológiája

Rendhagyó a hidegtűrése. Ezért már a korai vetés is haszonnal jár. Alacsony vízigénye, szárazságtűrése miatt pedig a nyár legmelegebb hónapjaiban is fejlődik, növekedik.

Meszes és savanyú talajban egyaránt jól érzi magát. A semleges illetőleg enyhén lúgos kémhatású talaj ideális számára. 4,5-8,2 pH értékek között gond nélkül termesztendő. A megfelelő vízgazdálkodású és kellőképpen laza szerkezetű, közép kötött talajokat kedveli, de gyakorlatilag minden talajtípuson megél. Azokon a területeken, ahol nagyobb mennyiségű pangó víztömeg képes összegyűlni vetése kerülendő.

Az év során többször is vethető a [bükköny vetőmag](#). Főnövényként tavasszal, március és május között, de ha takarónövényként szeretnénk látni, akkor nyár közepétől őszig vethető. 4-5 cm mélységben gabonavetőgéppel 12 centiméteres sortávval érdemes megtenni. Másodvetésnél ajánlott keverése támasztónövényvel, leginkább rozsszal és búzával. Ez esetben azonban a kevert mag tulajdonságai határozzák meg a vetés technológiáját. Amennyiben 3-4 féle magból készül a keverék, úgy nagyságrendileg 5-8 kg/ha az arány.

Másodvetés során lassúbb a növekedése a tavaszihoz viszonyítva. Ez esetben már virágzás idején érdemes vágni, mert ekkor legmagasabb a tápértéke, mely fontos az állatok számára.

Hazai tapasztalatok

Különböző időjárási viszonyokat jól viselő tulajdonsága miatt a tavaszi bükköny kiváló talajtakaró lehet. Nem csak a hőmérséklet és csapadék mennyiség változásokat, hanem a talajösszetételek és minőségek közötti nagy különbségeket is tűri.

Hazai viszonylatban ez azt jelenti, hogy szerencsére sok területen termesztendő, mert bár országszerte jelentős eltérések mutatkoznak a fentiek tekintetében a bükköny legtöbb esetben kiválóan ellenáll a szélsőséges körülményeknek.

A telet jól tűrő szőszös bükkönny kifejezetten ajánlott vetésforgóban alkalmazni kukorica termesztés esetén. A kukorica késő őszi aratását követően rögtön vethető is. Ez által megtartjuk a talajban a tápanyagokat és a laza talajszerkezet is megmarad.

A bükköny a jövő mezőgazdaságában

A jövő mezőgazdaságában kiemelt szerepet tölthet be a bükköny. A napjainkban jelenlévő klímaproblémák nagyon lassú ütemben javíthatók. A szélsőséges körülmények és időjárási viszonyok egyre több területen jellemzőek ezért kiemelten fontosak az olyan növénykultúrák, melyek nem csak, hogy ezeknek ellenállnak, de általuk javulás is elérhető.

A bükköny sokrétű felhasználási lehetősége támogatja a fenntartható mezőgazdaságot. Általa környezetünk védelme párosul a gazdaságos élelmiszer előállításal. Ez az alapja hosszútávon működtethető növénytermesztésnek.